

Het Nationale Park de Utrechtse Heuvelrug is een natuurgebied met veel natuur- en cultuurwaarden. Dat kan men ook van Zuid Limburg zeggen. De schoonheid van het landschap wordt daar in een lied bezongen. Een belangrijk element in het Zuid Limburgse landschap zijn de holle wegen en het reliëf. Dit treft men ook op de Utrechtse Heuvelrug bij Amerongen aan. Het is niet de bedoeling om een lied te maken, maar laat u hier wel verrassen door de bijzondere terreinvormen.

Het gebied ten noorden van Amerongen is een fantastisch wandelgebied. Hier ligt het bos vooral op de steile hellingen of het sterk golvende landschap van de stuwwal. Het zijn terreinvormen die verwijzen naar een ijzig verleden, naar de voorlaatste ijstijd, toen een gletsjer de bodem omhoog stuwde. Aan het eind van deze ijstijd werd het klimaat warmer, smolt het ijs en grote hoeveelheden smeltwater spoelden zand en grind van de stuwwal af. Dit werd aan de voet van de stuwwal afgezet en wordt een spoelzandwaaier of sander genoemd. In dit bosgebied slingeren de paden door berg en dal. Er bevinden zich ook fraaie, rechte beukenlanen met voormalige zichtlijnen vanaf kasteel Amerongen. U bevindt zich dan ook in een landgoedbos met veel oude bomen. Dit oude bos behoorde van oorsprong namelijk bij kasteel Amerongen en is het oudste bos van de Utrechtse Heuvelrug. Bijzonder aan dit bosgebied zijn bovendien de sneeuwsmeltwaterdalen of droge dalen en de holle wegen, die een extra dimensie aan het landschap geven. In een droog dal regent het even hard als daarbuiten. De neerslag is dan ook niet bepalend voor de naamgeving, maar het droogstaan van het voormalige beekje. Bij het ontstaan van een droog dal of sneeuwsmeltwaterdal speelde neerslag en vooral smeltwater van sneeuw een belangrijke rol. Dat gebeurde in de koudste perioden van de laatste ijstijd. Het stuwwal-landschap was in die tijd een poolwoestijn en de ondergrond permanent bevroren. In de zomer ontdooide de bovenlaag en

ontstond er een modderpoel. Neerslag en (sneeuw-)smeltwater zakten niet door de bevroren ondergrond en vormden op de laagste delen beekjes. Deze sneden in de bevroren ondergrond. Zand en grind werden meegevoerd en waaivormig in de dalmond afgezet. Toen de temperatuur blijvend steeg, verdween de permanent bevroren laag en kon het water in de ondergrond wegzakken. Een dergelijk beekje wordt nu een droog dal of sneeuwsmeltwaterdal genoemd. De droge dalen zijn op steile hellingen diep en op lichte hellingen ondiep ingesneden en V-, ook U-vormig. Bovendien zijn diverse droge dalen asymmetrisch. Dit komt, omdat de oosthelling meer zon kreeg, de sneeuwlaag eerder was gesmolten, sneller uitdroogde en daardoor steiler bleef. Op de westzijde bleef de helling door de dikkere sneeuwlaag papperig, deze spoelde langer af en ontstond er een minder steile helling.

Vanaf de prehistorie zijn deze dalen als pad gebruikt. Daardoor werd de vegetatie

Holleweg De Dooije Weg

aangetast, spoelde zand en grind weg en werd er een holle weg in het sneeuwmeltwaterdal gevormd. Plaatselijk is dat ook hier te zien en deze zijn (afgerond) U-vormig.

Op de hellingen van de stuwwal zijn ook holle wegen gevormd. Dat betreft bijvoorbeeld *De Dooije Weg* (1832). Over deze weg werden o.a. overleden mensen uit Overberg naar Amerongen vervoerd. Daarbij werd de vegetatie vernield, de grond los gereden of gelopen en bij iedere regenbui spoelde er grond naar beneden. Deze weg is eeuwenlang gebruikt en zo mm. na mm. ingeslepen en op deze wijze ontstond er een holle weg, een cultuurhistorisch belangrijk element. De ligging van deze weg is (afgerond) U-vormig.

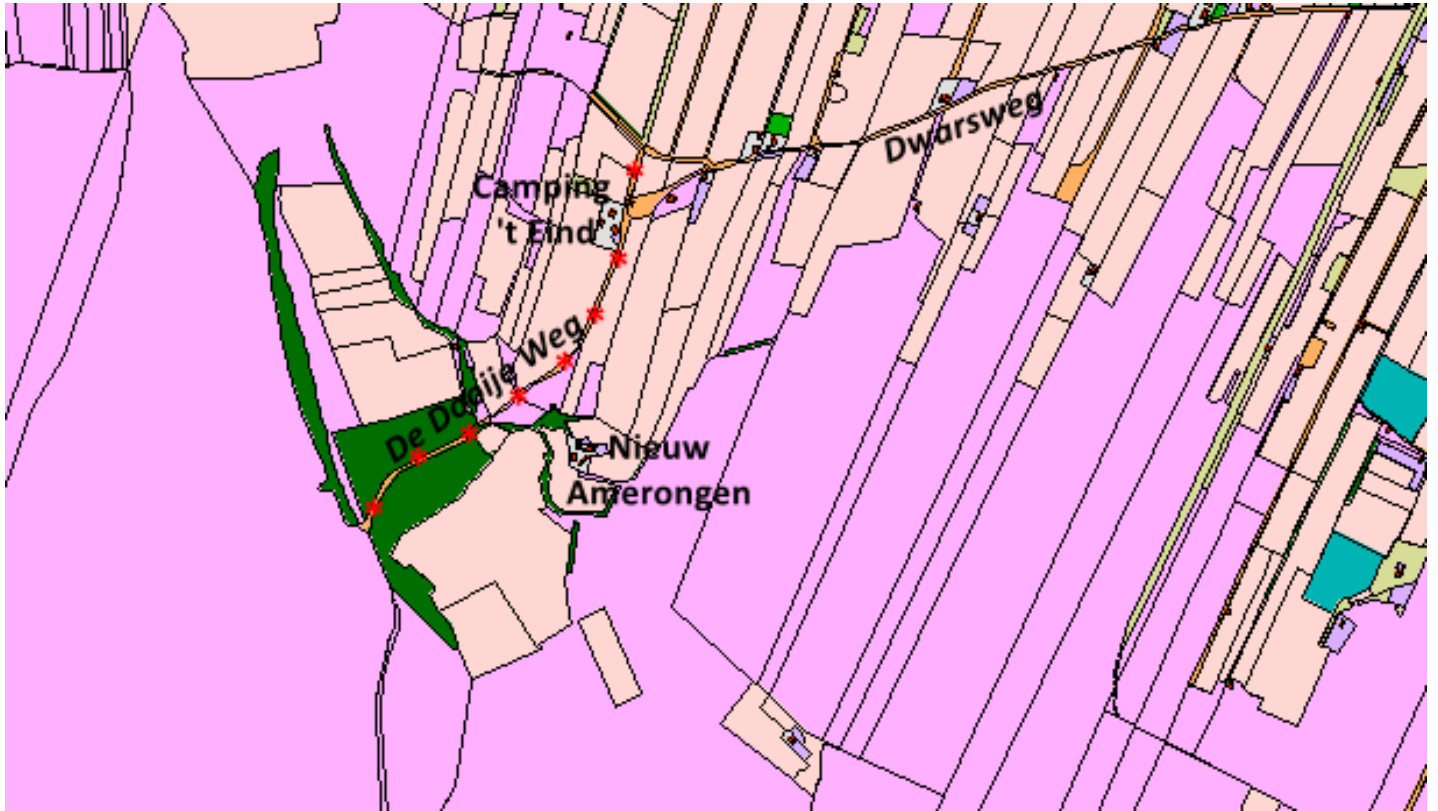

Droog dal en lager gelegen holleweg.

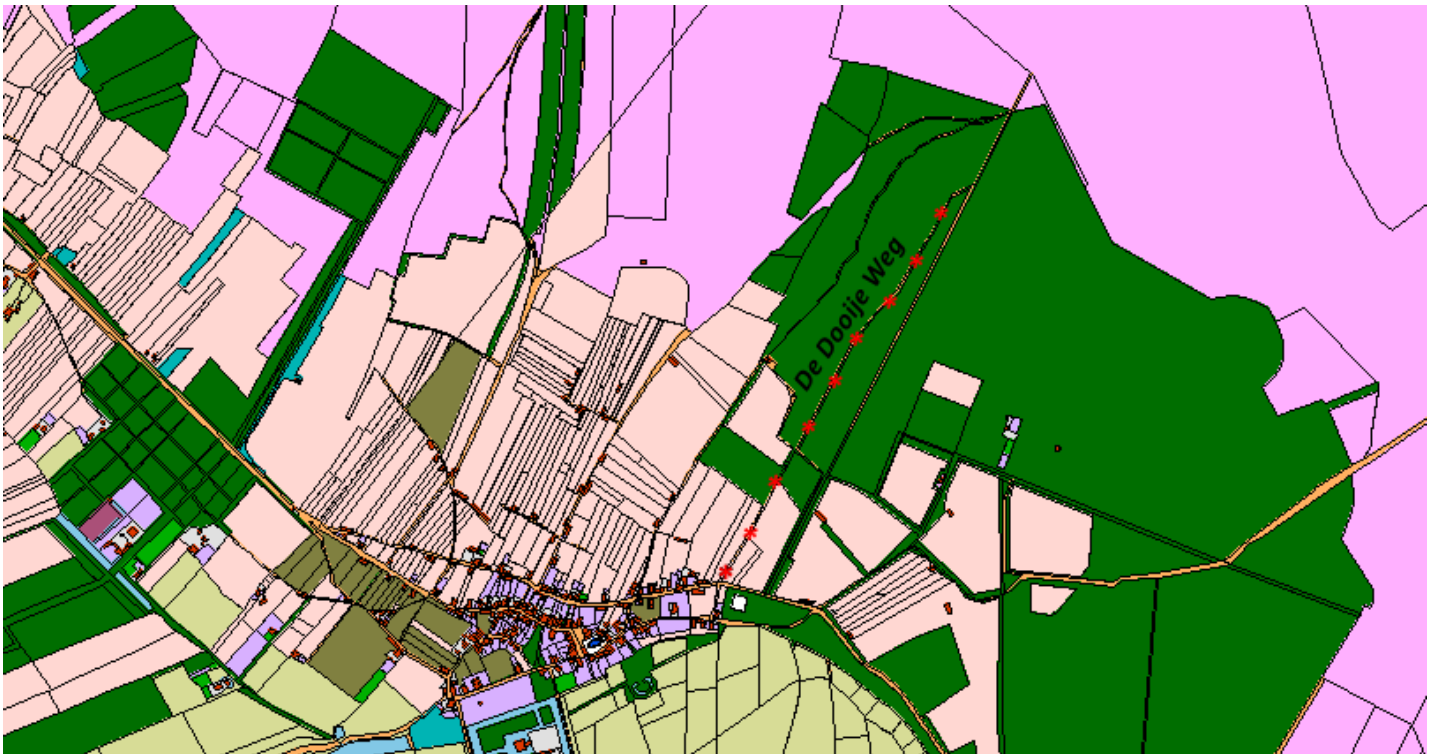
Artikel in: *Dorp&Natuur*, nr.59 voorjaar 2013. Tijdschrift van Vereniging Dorp en Natuur Amerongen-Leersum.

Droog dal bij voormalig Berghuis, nu Mas Montagne.

Toegevoegd aan het artikel: Detailkaart HisGis 1832 nabij Overberg. De ligging van *De Dooie Weg* beschreven en met * aangegeven.

Toegevoegd aan het artikel: Detailkaart HisGis 1832 bij Amerongen. De ligging van *De Dooie Weg* beschreven en met * aangegeven.

Opvallend is dat *De Dooije Weg* niet over de heide doorloopt.